

ni poznal. Bali so se ga ter tudi spoštovali njegovi politični nasprotniki. Slavnoznana je bila njegova gostoljubnost in radodarnost, dasi je zadel ravno v Št. Petru na najslabša leta, kakor sam piše v oporoki svojim duhovskim tovarišem: »Ker mi osoda ni bila mila in ker sem tukaj imel najslabša leta, se nihče majhni zapuščini čuditi ne more, in torej prosim svoje sobrate, ki se bodo mojega pogreba udeležili, naj to Bogu darujejo. Bog z Vami in hvala! Če sem kateremu koli v življenju krivico storil, ali katerega razžalil, ga prosim odpuščenja, kakor tudi iz dna srca vsem odpustim, da bi tudi jaz našel milostljivega sodnika«. Trdno upamo vsi, da si ga našel! Mir in pokoj tvoji duši! M.

Gospodarske stvari.

Narodno gospodarstvo.

(Govoril poslanec in vodja Fr. Povše na vseslovenskem shodu.)

Če si ogledamo naš narodno-gospodarski položaj, priznati moramo kot trezni opazovalci, da je nepovoljen. Naše ljudstvo se peča večinoma s poljedelstvom, katero sploh po vsej Evropi hira in bije trd boj za svoj obstanek, in ne bom o tem donášal dokazov, saj ves svet to priznava.

Pa tudi naša obrt bi morala biti na višji stopinji, kajti v sedanjih časih zamore le oni obrtnik vztrajati, ki ima poleg temeljitega strokovnega znanja vsa sredstva za cenejo produkcijo.

Veliki kapital razpolaga z najraznovrstnejšimi stroji in zatira malo obrt.

V obeh strokah, poljedelstvu in obrtniji, pa velja, biti povsem kos nalogi svoji, in v to treba temeljite strokovne izobrazbe. Zato nam bodi skrb, da se za kmetijstvo in obrtnijo osnujejo podučni zavodi, seveda v materinščini. Ali ni žalostno, da se morajo slovenski kmečki sinovi na Štajarskem le v nemških zavodih šolati, ako želé v svoji stroki izobraziti se, isto tako slovensko-hrvaški kmečki mladeniči ne najdejo v Istri, svoji domovini, gospodarskega izobraževališča z materinskim podučnim jezikom. Kaj naj rečem o odnošajih na Korotanu?

Prevažna je obrt za naše primorske brate, pa ti morajo poprej biti večji italijanskega ali nemškega jezika, ako hočejo v tržaški obrtni šoli izobraziti se. Ali ni to že dovolj jasen dokaz, da se nam celo v strokovni izobrazbi naši ne dovoljuje poduk v materinščini, ko osobito v kmetijsko šolo prihaja kmečki sin, ki se zopet vrne na svoj dom in se ima le v svoji stroki izobraziti. Tu že je najjasniši dokaz, da naši sosedje nimaje najmanjšega čuta za enakopravnost ter da celo v strokovnih izobraževališčih skušajo našo mladino raznaroditi.

Če je vladi res mar na tem, da hoče tudi nam biti pravična, odpravi naj na tržaški obrtni šoli krivico, ki se nam godi, in dokler ne dosežemo narodne avtonomije, naj vlada uporablja svojo moč, da omogoči naši mladini, strokovno izobraziti se v materinščini. Ona lahko državne subvencije, katere deli deželam za vzdržavanje kmetijskih šol, deli s pogojem, da se za slovenske sinove priredé zavodi s slovenskim podučnim jezikom, ali naj deli zdatne štipendije, da bodo zamogli naši kmečki mladeniči obiskovati gospodarske zavode s slovenskim podučnim jezikom.

Le mali del našega naroda bavi se s trgovino, v kateri bi morali pač biti gospodarji na obalah našega Jadranskega morja.

Kakor je osobito velika obrt v rokah nam nenaklonjenih tujih kapitalistov, istotako je velika trgovina v tujih rokah. Tu nas čaka istotako obširno polje naše

delavnosti, saj vidimo, kako tuji trgovski živelj v Trstu oholo postopa proti nam.

V trgovini pa ne velja le denar, ampak tudi strokovna izobrazba, zato moramo delovati na to, da si pridobimo višjo trgovsko učilnico, v kateri se bode naša mladež zamogla temeljito pripraviti za trgovski stan, in naši mladi trgovci morajo iti daleč v svet, da se podučé o odnošajih velike svetovne trgovine. Naj služijo nam v tem v vzgled osobito Angleži in Nemci, ki sledé tje, kjer se razvija svetovna trgovina. (Dalje prih.)

Sejmovi. Dne 16. oktobra v Spielfeldu. Dne 18. okt. v Oplotnici, Vojniku, pri Sv. Emi, v Mozirju, Trbovljah, pri Sv. Treh kraljih v Slov. gor., v Apačah in Podsredi. Dne 20. okt. v Mariboru (tudi za konje). Dne 21. okt. pri Mali Nedelji, na Bregu pri Ptujju (za svinje), v Sevnici in Celju (tudi za konje.)

Dopisi.

Z Dunaja. (Truplo † Kopitarja) se je v nedeljo, dne 10. oktobra vzdignilo na tukajšnjem pokopališču pri Sv. Marku in prepeljalo v Ljubljano. Profesor Kopitar, rojen na Kranjskem, in sicer v Repnjem pri Vodicaah, bil je glasovit učenjak, pisatelj in uradnik v dvorni knjižnici dunajski ter umrl leta 1844. Ker se na imenovanem mirodvoru že več let sem ne smejo pokopavati mrliči in se bo sčasoma to pokopališče vporabilo kot stavbišče, so želeli slovenski rodoljubi, da se telesni ostanke Kopitarjevi prepeljejo v njegovo domovino. Zraven Kopitarja je počival na Markovem pokopališču drug slavni mož, srbski pisatelj Vuk Karadžič. Tudi srbski rodoljubi so sklenili, da hočejo telesne ostanke svojega rojaka prepeljati v Belgrad, glavno mesto Srbije. Cerkveno blagoslovljenje obeh slavnih možev se je vršilo v nedeljo popoldne ob 2. Sredi pokopališča pod velikim križem sta bili postavljeni na 2 lepih odrih obe rakvi, krasno ovenčani. Zbralo se je na mirodvoru veliko občinstva. Blagoslovljenje Kopitarja je izvršil z mitro na glavi slovenski državni poslanec, preč. g. Lambert Einspieler, kateremu so asistirali slovenski državni poslanci dr. Žitnik, dr. Krek in Žičkar. Mestni župan dunajski, dr. Lueger, je sprejel pri vходу na pokopališče imenovane gospode. Po blagoslovljenju Kopitarja se je blagoslovilo telo Vukovo po grškem obredu. Po cerkvenem blagoslovu stopi na oder Šuklje ter v slovenskem, srbskem in nemškem jeziku razloži pomen te slavnosti ter pozdravi navzoče zastopnike naučnega ministerstva, vseučilišča, dvorne knjižnice, dunajskega mesta itd. Na nepopisljivo veselje vseh navzočih stopi potem na govorniški oder dr. Lueger ter spregovori v slavo obeh pokojnikov navdušene besede. Med drugim je povedal o našem slovenskem Kopitarju sledeče: »Ko je najslavnejši avstrijsko-nemški pesnik Grillparzer ob enem s Kopitarjem prosil za službo varuha na dvorni knjižnici, se je služba podelila Slovcu Kopitarju, in Grillparzer se je brez vsake nevošljivosti izrazil, da je prav tako. Kopitar je bil v tesni zvezi z najvišjimi nemškimi takratnimi učenjaki, z Jakobom Grimmon, z Göthejem itd.« Dr. Lueger je slednjič izrazil veselje, da zamorejo tudi dandanes razni narodi na znanstvenem polju prijateljski občevati. Proslavljal je potem dunajski župan tudi velike zasluge Srba Vuka Karadžiča. Za Luegerjem je govoril na čast Kopitarju prejšnji minister srbski in predsednik akademije znanosti v Belgradu Novakovič v srbskem jeziku; a na čast Vuku Slovenec dr. Murko v krasnih besedah v slovenskem jeziku. Med posamnimi govori je pelo izborno pod vod-

stvom g. Hubada »Dunajsko slovansko pevsko društvo« staroslovenski »Oče naš« in nekatere primerne žalostinke. Ni mi treba omenjati, da so bili navzoči pri tej slavnosti vsi slovenski državni poslanci, podpredsednik državnega zbora dr. Kramar itd. Po vsej pravici smemo Slovenci ponosni biti na slavne svoje rojake, katerih ime proslavljajo več ko polstoletja po njihovi smrti ne le slovenski njihovi potomci, temveč tudi drugi Slovani in celo tako odlični Nemci, kakor je župan dunajskega mesta. — Rojaki, nikar ne zatajujte svoje slovenske matere! Nikar ne mislite, da ste potem imenitnejši, če se prištevate med nemškutarje, če žlobudrate par nemških besed, ki jih ne razumete, in nikdar ne ponemčujete svojih otrok po nemških šolah. Vsak poštenjak, bodisi Nемеc ali Slovan, zaničuje človeka, ki je zatajil svoj narod. Vsakdo mora zaničevati ljudi, ki so rojeni od slovenskih starišev, pa hočejo veljati zdaj za Nemce in grob kopljejo svojemu narodu. Večni spomin in večna slava pa možem, ki so ohranili vero in jezik svojih starišev! Večni spomin slavnemu Kopitarju!

Od Sv. Jošta na Kozjaku. (Potreba jezikovne naredbe.) Na pošto nakaznico, kjer je bilo č. g. župniku Pavlu Hrovat-u v slovenskem jeziku iz Celja nakazanih 172 gl. 61 kr. in toliko tudi kvitiranih, izplačala je dobrnska poštna upraviteljica, trda Nemka, hlapecu imenovanoga gospoda 472 gl. 61 kr.; torej 300 gl. več, nego se je glasila pobotnica. Pri prvi priložnosti se je poštnemu uradu dostavil dotični preostanek in s tem bi bila reč poravnana. Ali neki obrekljivi jezik ni miroval poprej, da pride cela zadeva pred c. kr. za mesto deleg. okrajno sodišče celjsko. O izidu poročam, ako Vam drago, g. urednik, drugokrat. (Prosimo! — Uredn.) Kdo je kriv tacih homatij in tolike razburjenosti? Poštna upraviteljica se izgovarja na trdo nemščino in da ne razume slovenskih nakaznic in napisov. To se da opravičiti v toliko, ker mora oditi tje, kamor se ji reče. Krivda zadene le c. kr. deželno poštno ravnateljstvo graško, katero pošilja na Dobrno kot poštno upraviteljico trdo Nemko brez trohice znanja slovenskega jezika. V celem okraju se govori in piše slovenski; na pošti pa uraduje trda Nemka, ki ne more občevati s strankami. Dajte nam uradnikov in uradnic, večjih tudi slovenskega jezika, in izostale bodo take in enake pomote in tožbe!

Iz Brežic. (Razstava grozdja na Bizeljskim) dne 19., 20. in 21. septembra se je v kljub dežju prav dobro obnesla, da zares krasno. Že zunaj je bilo vse prav okusno okinčano; ko smo pa v poslopje stopili, se je moral vsak začuditi nad prav umetno dekoracijo. Ne samo izbe, ampak tudi vhodi, stopnice, vse stene, sploh vsi prostori so bili izredno lepo ozaljšani. — Še bolj pa se je moralo oko začuditi, ko smo stopili v izbe in zagledali zdravo, zrelo in prelepo grozdje, pri katerem so bile vse vrste zastopane, posebno pa plavec, šipon (Mosler), moravna (Portugieser), r. rožica (Circandler), rilček (Riesling), žlahnjina (Gutedel), muškatelec, rulandec, kavčina (Kölner) itd. Posebno lepo je bilo tudi namizno grozdje raznih vrst. — Štiri velike izbe so bile polne prelepega grozdja, belega in črnega, okusno in lepo sestavljenega, da se oko nagledati ni moglo ter se je bilo tudi težko od njega ločiti. — Grozdja je bilo z Bizeljskega, Pišec in Sromelj, ker je bila sploh razstava za brežiški okraj in ker se vino iz teh krajev pod imenom bizeljsčina prodaje. — Zraven razstave je bila tudi poskušalnica, kjer se je prav dobro domače vino, in sicer iz novih vinogradov na amerikanski podlagi poskušalo. Posebno se je odlikoval traminec, silvaner, rilček, burgunder in muškatelec, pri katerem so bili gosti tudi prav dobre volje. — Obiskali so razstavo iz brežiškega, sevniškega, kozjanskega in šmarijskega

okraja; pa tudi iz daljnih krajev, kakor iz Savinjske doline, iz Celja, Ljubljane, Maribora, Ptuja, Zagreba, še celo iz Gradca so bili gosti. Poskušaje ta vina, sem se spomnil na pesem Ahaceljna, ki pravi:

„Ne vogerško, horvaško, laško vino,
Francosko, špansko ne;
Ni zdravšega čez štajarsko starino,
Za piti gladka je!“

(Dalje prih.)

Iz Solčave. (Cvetje nemške surovosti.) Nemško-nacionalni petelini postajajo vedno drznejši, in kakor dejanja kažejo, jeli se bodo zaganjati že tudi v mirno naše kmečko ljudstvo. Da izve tudi širni svet o nemških kulturonošcih, podamo v slovenski prestavi, kar sta pisala dva »olikana« Nemca v slovensko spominsko knjigo pri Šturm-Grmelu v Solčavi: »Solčava! Ime je nemško; krčmar po imenu Sturm, zna nemški, žena in otroci pa znajo le »bindiš«. Kje si nemška doslednost? — Nemški Bog (!) daj našim (nemškim) narodnjakom narodno zavednost. Nemčija — »heil!« — Polzer m. p. — »Popolnoma se strinjam z gornjim besedilom. Heil!« — Woschnagg m. p. (iz Šoštanja). — »Vi Nemci, recite Sturmu, da ga veže prekleta dolžnost nemški misliti in svojo deco nemško vzgojiti«. — Polzer m. p. — »Da bi vsak nemški mož, ki tu sem pride, le nekoliko nemški mislil in čutil, sem prepričan, da bi se tudi v Solčavi v kratkem ne samo »bindiš« krulilo, ampak slišala tudi sladka (?) nemška beseda. Heil!« — Woschnagg m. p. — Slovenci, zdaj sodite, kdo dela pri nas preprij? Kdo izzivlje naše gorsko ljudstvo? Prusaski turisti! — Isti Polzer je pa tudi prečrtal pri Šturm sliko prof. Frischaufa s črnim, ter na njo napisal jeznoritno: »Windischer Jud«. O tej surovosti še ni zadnja beseda.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Vpričo Nj. veličanstva svetlega cesarja je bil v nedeljo ministerski svet, pri katerem sta bila tudi ogerska ministra Banffy in Lukacs, da se je določil skupni proračun za leto 1898. Žal, da se je vojni proračun zopet povišal za 4½ milijona. V nedeljo večer pa so se svetli cesar odpeljali v Budapešto. — Profesor dr. J. Hirn, odlični katoliški mož, je iz Inomosta poklican v naučno ministerstvo, da sodeluje pri preosnovi učiteljske.

Česko. Pri dopolnilni državnozborni volitvi za kmečke ohčine karlinske je bil izvoljen kandidat mladočeške stranke dr. Heller z ogromno večino glasov proti radikalcu Sokolu.

Štajarsko. Grof Wurmbrand se je v nedeljo zvečer bolan vrnil s Koroskega v Gradec, ter se namerava odpovedati časti deželnega glavarja. Njegov naslednik postane morda kak nemški nacionalc.

Korosko. Nemško gasilno društvo v Grabstajnu, kjer se je porodil zloglasni »banernbund«, se je razdružilo. Ni ga škoda, ker mu je prva skrb bila ponemčevanje Slovencev! Nam je vsak nemški »lajerber« zelo nevaren.

Kranjsko. Dolenjski liberalci se neki močno sramujejo, da je njihov državni poslanec, dvorni svetovalec Šuklje, izstopil v tako kritičnem času iz »slovanske krščansko-narodne zveze«. — Namesto pok. Kersnika in Lavrenčiča bode dopolnilna volitev v deželni zbor dne 16. novembra.

Primorsko. Isterski deželni zbor se premesti iz Poreča, kjer slov. poslanci niti življenja niso bili varni, v Pulj. To pa je štiri lahonske poslance tako razkačilo, da